

De geneeskracht van Manuka-honing

door J.J. Speelziek

Medio december 1991 besteedde een TV-station in Nieuw-Zeeland aandacht aan Manuka-honing, die over mysterieuze geneeskracht zou beschikken. Een imker-vriend nam voor mij hierover een krantenknipsel mee. Hieronder volgt de vertaling.

'Volgens 'Native New Zealand flowering plants' van J.T. Salmon en 'Native trees of New Zealand' van Ken Stewart, (beide van 1991) is de Manuka (Red tea tree; *Leptospermum scoparium*, familie Myrtaceae), waarschijnlijk een van de meest bekende planten in Nieuw Zeeland. Hij komt voor in de vorm van een struik of boom met een hoogte van hoogstens 8 m. Hoewel de rode Manuka bloesem ongeveer 12 mm in doorsnee meet, is er ook een variant met bloemen van 2 cm. De bloeitijd loopt van september tot februari. De zaden lijken wat op de Amerikaanse eikel, waarbij de eikel in de dop door middel van strepen in vijf segmenten verdeeld lijkt te zijn. De zaden rijpen in april en mei en blijven dan tot het volgende jaar aan de boom. In het begin van de koloniale tijd werden de aromatische bladeren gebruikt als theebladeren, vandaar vermoedelijk de naam van 'red tea tree'. Een familielid van de Manuka is de Kanuka (White tea tree; *Leptospermum ericoides*), die witte bloemen heeft. Beide bomen vertonen op afstand gezien enige gelijkenis met onze rode en witte Meidoorn.

'Manuka honey may cure many ills'

Een geheimzinnige chemische stof, ontdekt in de inheemse Manuka-honing, zou wel eens een gouden vondst kunnen zijn voor de Nieuwzeelandse imker. Een wetenschappelijk medewerker van de Waikato Universiteit, die de geneeskrachtige eigenschappen van deze honing onderzocht, zegt dat Manuka-honing tot het beste natuurlijke antibioticum gerekend kan worden. Na een acht jaar durend onderzoek slaagden dr. Peter Molan en zijn medewerkers van de afdeling Biologie erin een mysterieuze stof uit de manukahoning vrij te maken, waaraan hij grote waarde toekent voor het gebruik in medicijnen en bij cosmetica. Dr. Molan stelde o.a. dat honing al een zeer oud middel is bij de antibacteriële behandeling. De Maories gebruikten de Manukaplant reeds voor behandeling van infecties, en gastro-enteritis, (maag- en darmcatarre) en als diureticum (urineafdrijvend middel) en relaxans (kalmerend middel). Specialisten hadden al eerder ontdekt dat de geneeskrachtige eigenschappen van honing mede toegeschreven konden worden aan de geringe

hoeveelheid daarin voorkomende waterstof-peroxide. Dr. Molan testte verschillende honingsoorten op zes soorten bacteriën; deze vermeerderden zich daarbij niet in een 5-10 procentige oplossing van Manuka-honing, hetgeen bij andere honingsoorten slechts voor twee soorten bacteriën gold. Dr. Molan ontdekte dat er in manuka-honing in hoofdzaak een andere factor dan waterstof-peroxide de antibacteriële werking veroorzaakt. Volgens dr. Molan zou toelating van Manuka-honing bij medisch behandeling wel eens 'big business' voor Nieuw-Zeeland kunnen betekenen. Honing kost slechts een tiende van de prijs van andere antibacteriële behandelingen, het heeft bovendien bijzondere helende eigenschappen. Dr. Molan merkt hierbij op, dat het suikergehalte van honing vocht uit de wond opneemt, de wond van de buitenlucht afsluit en verder dat waterstofperoxide geleidelijk aan de wond binnendringt.

Niettemin neemt de aanwezigheid van de Manuka-plant in Nieuw Zeeland meer en meer af; de sterk smakende honing is niet een van de meest populaire soorten, en de boeren zijn bezig de struiken of bomen van hun land te verwijderen. Hoewel een paar beroepsimkers de waarde van Manuka-honing onderkennen en deze exporteren naar een internationaal concern voor natuurlijke cosmetica, zal het hier voorlopig wel bij blijven. Omvangrijke productie van Manuka-honing zou betekenen, dat een groot areaal Manuka aangeplant moet worden en dat schijnt het grote probleem te zijn.'

Naschrift: Thixotrope honingsoorten

In de 'Encyclopedia of Beekeeping' van Morse en Hooper ontdekte ik dat de Nieuw-Zeelandse Manuka, evenals de in India voorkomende Karvi (*Carvia callosa*) en onze struikheide (*Calluna vulgaris*) de enige planten zouden zijn, waarvan de honing thixotroop is. Deze thixotrope eigenschap houdt in, dat een gelatineachtige stof, in dit geval de honing van genoemde planten, bij gelijkblijvende temperatuur door middel van roeren vloeibaar wordt om enige tijd later weer in een gelatineachtige vorm over te gaan. Volgens de 'Imkers Encyclopedie voor Nederland en België' is de oorzaak hiervan het hoge percentage eiwit in heidehoning, namelijk 2% tegen 0,1% in overige honingsoorten. Volgens dr. Molan bestaat er geen verband tussen de thixotropie van honingsoorten en hun antibacteriële werking. Het verschil in thixotropie tussen verschillende manukahoningmonsters zou veroorzaakt worden door verschillen in de zuiverheid (menging met andere honingsoorten) van manuka-honing.